

WWW.AKOEDU.IR

اولین و با کیفیت ترین

**کلاسی های
vip
کنکور**

آگادمی کنکور

در ایران

جهت دریافت برنامه ی شخصی سازی شده یک **هفته ای**
رایگان کلیک کنید و یا به شماره ی ۰۹۰۲۵۶۴۶۲۳۴ **عدد ۱**
را ارسال کنید.

۱۵۰ سوال تشریحی علوم و فنون یازدهم نیمسال اول

- ۱ در بیت زیر مجاز و قرینه را مشخص نمایید:
دست فلک ز کارم وقتی گره گشاید
کز یکدیگر گشایی زلف گره‌گشا را
فروغی بسطامی
- ۲ در سروده زیر مجاز را مشخص کنید:
برو ای گدای مسکیندر خانه علی زن
که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را
شهریار
- ۳ معنای حقیقی و مجازی را در واژه مشخص شده بررسی کنید:
سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
تا بگویم شرح درد اشتیاق
مولوی
- ۴ معنای حقیقی و مجازی را در واژه مشخص شده بررسی کنید:
سیر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی
سعدی
- ۵ معنای حقیقی و مجازی را در واژه مشخص شده بررسی کنید:
درخت تو گر بار دانش بگیرد
به زیر آوری چرخ نیلوفری را
ناصر خسرو
- ابیات زیر را بخوانید و به ۲ پرسش بعدی پاسخ دهید.
ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی
در گلستان چشمم ز چه رو همیشه باز است؟ / به امید آنکه شاید تو به چشم من درآیی
سر برگ گل ندارم، ز چه رو روم به گلشن؟ / که شنیده‌ام ز گل‌ها همه بوی بی‌وفایی
فخرالدین عراقی
- ۶ ویژگی‌های ادبی سبک عراقی را در آن بیابید.
- ۷ دو مورد از ویژگی‌های فکری ابیات را بنویسید.
- ۸ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس نشانه‌های هجایی را در خانه‌ها قرار دهید.
چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشیمان
چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیمان
سعدی

۹ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن آن را بنویسید.
تا نگردي بی‌خبر از جسم و جان کی خبر یابی ز جانان یک زمان

عطار

۱۰ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن آن را بنویسید.
به گیتی هر کجا درد دلی بود به هم کردند و عشقش نام کردند.

فخرالدین عراقی

۱۱ برای هر یک از موارد زیر؛ مانند نمونه وزن واژه مناسب بنویسید و نشانه‌های هجایی آن را مشخص کنید:

نمونه	وزن واژه	نشانه‌های هجایی
کبوتر	فعلون	— — U
می‌نوشتم
دریا دلان
نمی‌دانم
دری بگشا
بامدادی
با ادبان
کجایی

۱۲ پایه‌های آوایی را در بیت زیر مشخص کنید.

اگر جنگ خواهی و خون ریختن
بر این گونه سختی برآویختن

۱۳ ویژگی‌های فکری متن زیر را بنویسید.

بدان که شریعت، گفت انبیاست و طریقت، کرد انبیاست و حقیقت، دید انبیاست. سالک باید که اول از علم شریعت آنچه ما لابد است، بیاموزد و یادگیرد و آنگاه از عمل طریقت، آنچه ما لابد است به جای آورد تا از انوار حقیقت به قدر سعی و کوشش وی روی نماید.

عزیزالدین بن محمد نسفی

۱۴ یک مورد از ویژگی فکری بیت‌های زیر را بنویسید؛ سپس تشبیه‌های موجود را بیابید و نوع آنها را مشخص کنید.

آتش است آب دیده مظلوم / چون روان گشت، خشک و تر سوزد
تو چو شمعی از او هراسان باش / کاؤل، آتش ز شمع سر سوزد

۱۵ ویژگی‌های زبانی ابیات فردوسی و حافظ را در مثال‌های زیر با یکدیگر مقایسه کنید.
چنین گفت رستم به آواز سخت / که ای شاه شادان دل و نیک بخت
اگر جنگ خواهی و خون ریختن / بر این گونه سختی برآویختن
بگو تا سوار آورم زابلی / که باشند با خنجر کابلی
بر این رزمگه‌شان به جنگ آوریم / خود ایدر زمانی درنگ آوریم

فردوسی

کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد / یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد
از لعل تو گر یابم انگشتری زنه‌ار، صد ملک سلیمانم در زیر نگیں باشد
غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل / شاید که چو وایینی، خیر تو در این باشد
هر کاو نکند فهمی زین کلک خیال‌انگیز / نقشش به حرام از خود، صورتگر چین باشد

حافظ

۱۶ چرا در عصر مغول و تیمور، تاریخ‌نویسی رواج پیدا کرد؟ توضیح دهید.

۱۷ بیت پایانی را تقطیع هجایی کنید و در جدول بنویسید.

۱۸ دو مورد از ویژگی‌های ادبی شعر را بنویسید.

۱۹ ویژگی فکری حاکم بر شعر چیست؟

۲۰ در نمونه زیر ادات تشبیه را مشخص کنید:
آورده‌اند که در ناحیت کشمیر، متصیدی خوش و مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او پر زاغ چون دم طاووس
نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ مانستی.

کلیله و دمنه

۲۱ تشبیه‌های به‌کار رفته در بیت زیر دارای کدامیک از پایه‌های تشبیه‌اند؟
مرا، کز جام عشقت مست گشتم
وصال و هجر یکسان می‌نماید

فخرالدین عراقی

۲۲ در شعر زیر مشبّه و مشبّه‌به را مشخص کنید.
پاسی از شب رفته بود و برف می‌بارید
چون پرافشان پری‌های هزار افسانه‌ای از یادها رفته

مهدی اخوان ثالث

۲۳ وجه شبه را در شعر زیر مشخص کنید:
نفس کز گرم گاه سینه می‌آید برون، ابری شود تاریک.
چو دیوار ایستد در پیش چشمانت،
نفس کاین است، پس دیگر چه داری چشم
ز چشم دوستان دور یا نزدیک؟

مهدی اخوان ثالث

۲۴ وجه شبه را در شعر زیر مشخص کنید:

صدا چون بوی گل در جنبش آن
به آرامی به هر سو پخش می‌گشت

فریدون توللی

۲۵

در بیت زیر تشبیه‌های فشرده (بلیغ) و گسترده را بیابید و پایه‌های آنها را مشخص نمایید:
دل گرفتار بلای عشق توست جان
جان شهید کربلای عشق توست

وفایی

۲۶

با خوانش درست بیت، رکن‌های آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر رکن را در خانه خود جای دهید.

مرا گه‌گه به دردی یاد می‌کن
که دردت مرهم جان می‌نماید

فخرالدین عراقی

۲۷

با خوانش درست بیت، رکن‌های آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر رکن را در خانه خود جای دهید.

هر کسی را سیرتی بنهادهم
هر کسی را اصطلاحی داده‌ام

مولوی

۲۸

با خوانش درست بیت، رکن‌های آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر رکن را در خانه خود جای دهید.

باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد
با پختگان گو این سخن، سوزش نباشد خام را

سعدی

۲۹

با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی یا ارکان آن را مشخص کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید:
ای خوش منادی‌های تو در باغ شادی‌های تو
بر جای نان شادی خورد جانی که شد مهمان تو

مولوی

.....	دَرِ باغِ شَا
.....	شادی خُرد

۳۰

کدام‌یک از ویژگی‌های فکری سبک عراقی موجب پیدایش عرفان در قرن هفتم شد؟

۳۱

دو جریان نثر قرن هفتم را از نظر ویژگی‌های زبانی بررسی کنید.

۳۲

بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی آن را در خانه‌ها جای دهید.
هم‌چو کتابیست جهان جامع احکام نهران / جان تو سردفتر آن فهم کن این مسئله را

۳۳

بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی آن را در خانه‌ها جای دهید.
ای که گفتم دیده از دیدار بت رویان بدوز / هر چه گویی چاره دانم کرد جز تقدیر را

۳۴

بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی آن را در خانه‌ها جای دهید.
حدیث عشق جانان گفتنی نیست / و گر گویی کسی هم‌درد باید

- ۳۵ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس خوشه‌های هجایی آن را در خانه‌ها جای دهید. اگر رفت و آثار خیرش نماند / نشاید پس از مرگش الحمد خواند
- ۳۶ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه‌ی آن را در خانه‌ها جای دهید. روزی که در جام شفق مل کرد خورشید / بر خشک‌چوب نیزه‌ها گل کرد خورشید
- ۳۷ بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن واژه‌ی آن را در خانه‌ها جای دهید. چرا چون لاله خونین دل نباشم / که با ما نرگس او سر گران کرد
- ۳۸ «محاكمه اللغتين» و «بابرنامه» هریک از کیست و به چه زبانی است؟
- ۳۹ قدیمی‌ترین کتاب تاریخ نوشته‌شده درباره‌ی تیمور کدام است؟
- ۴۰ پس از حمله‌ی مغول چه عاملی باعث رواج بیش‌تر تصوف می‌شود؟
- ۴۱ درستی یا نادرستی عبارت زیر را بنویسید:
«شعر سبک عراقی از دربار خارج شده، قصیده رونق گرفت و غزل عارفانه و عاشقانه رواج یافت.»
- ۴۲ در کدام عبارت به یکی از ویژگی‌های آوایی سبک عراقی اشاره شده است؟
الف) چهارچوب زبان همان چهارچوب فارسی قدیم یعنی زبان سبک خراسانی است که تا حدودی مختصات جدید یافته است.
ب) شعر این دوره از دربار خارج شده، قصیده از رونق افتاد و غزل عارفانه و عاشقانه رواج می‌یابد.
- ۴۳ با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر پایه را در خانه‌ی خود جای دهید.
سعدی فغان از دست ما لایق نبود ای بی‌وفا / طاقت نمی‌آرم جفا کار از فغانم می‌رود
- ۴۴ با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر پایه را در خانه‌ی خود جای دهید.
برگشت یار سرکشم بگذاشت عیش ناخوشم / چون مجمری پر آتشم کز سر دخانم می‌رود
- ۴۵ با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید، سپس خانه‌هایی به تعداد آن، طراحی نموده، هر پایه را در خانه‌ی خود جای دهید.
محمل بدار ای ساروان تندی مکن با کاروان / کز عشق آن سرو روان گویی روانم می‌رود
- ۴۶ با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید و هر پایه را در خانه‌ی خود قرار دهید.
ای مسلمانان مرا در عشق آن بت غیرت است / عشقبازی نیست کاین خود حیرت اندر حیرتست
	نان مرا در		غیرتست
	عشقبازی		حیرت اندر
- ۴۷ کتاب «اخلاق جلالی» از کیست و موضوعش چیست؟

- ۴۸ در عهد تیموریان، ادبیات و هنر چه جایگاهی داشت؟
- ۴۹ مثنوی عشاق‌نامه اثر کیست و موضوع آن چیست؟
- ۵۰ شعر سبک عراقی نسبت به دوره‌ی قبل چه تغییراتی یافت؟
- ۵۱ چند نمونه از عوارض حمله‌ی مغولان به ایران را بیان کنید.
- ۵۲ سبک غالب متون ادب فارسی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم کدام سبک بود؟
- ۵۳ مجاز، علاقه و قرینه را در بیت زیر مشخص کنید.
«برآشفتم ایران و برخاست گرد / همی هرکسی کرد سازِ نبرد»
- ۵۴ کدام‌یک از واژه‌های مشخص شده در ابیات زیر تشبیه بلیغ «اضافی» و کدام‌یک تشبیه بلیغ «غیراضافی» است؟
الف) قطره‌ی دانش که بخشیدی ز پیش / متصل گردان به دریا‌های خویش
ب) تو سرو جویباری، تو لاله‌ی بهاری / تو یار غمگساری، تو حور دلربایی
- ۵۵ در بیت «گفتا برو چو خاک تحمل کن ای فقیه / یا هر چه خوانده ای همه در زیر خاک کن»:
الف) ویژگی مشترک مشبّه و مشبّه‌به را مشخص کنید.
ب) در این تشبیه مشبّه‌به را بیابید.
- ۵۶ در کدام بیت، مجاز به کار رفته، استعاره است؟ دلیل خود را بنویسید.
الف) عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت
ب) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای
فتنه انگیز جهان نرگس جادوی تو بود
من در میان جمع و دلم جای دیگر است
- ۵۷ در بیت زیر، معنی مجازی واژه‌ی مشخص شده چیست؟
چه یاد روی شیرین بیت می‌گفت
چو آتش تیشه می‌زد کوه می‌سفت
- ۵۸ در شعر زیر کدام واژه در معنای مجازی به کار رفته‌است؟
«جانمازم چشمه / مَهرم نور / دشت سجاده‌ی من»
- ۵۹ در شعر «همگنان خاموش / گرد بر گردش به کردار صدف بر گرد مروارید»، «صدف» و «مروارید» به ترتیب کدام پایه‌ی تشبیه هستند؟
- ۶۰ ارکان اصلی تشبیه موجود در بیت زیر را مشخص کنید:
هیچ شک نیست که روزی اثری خواهد کرد
تیر آهی که به وقت سحر انداخته‌ایم
- ۶۱ در عبارت: دانا چو طلبه‌ی عطار است خاموش و هنرنا‌ی.
الف) «مشبّه» کدام واژه است؟
ب) «خاموش و هنرنا‌ی» کدام رکن تشبیه است؟

۶۲ در بیت «جان‌گذاری اگر به آتش عشق / عشق را کیمیای جان بینی» ترکیب مشخص شده چه نوع «تشبیه بلیغی» است؟ آن را به صورت یک تشبیه غیربلیغ درآورید.

در بیت «جرم گردون تیره و روشن در او آیات صبح / گویی اندر جان نادان، خاطر داناستی» به ۲ سؤال زیر پاسخ دهید:

۶۳ کدام واژه‌ی نشان‌دهنده‌ی پیوند شباهت است؟

۶۴ «وجه شبه» را بنویسید.

۶۵ کدام پایه‌های تشبیه در تمام تشبیهات حضور دارند؟ این پایه‌ها را در بیت زیر بیابید.
«چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مهمرم به جان رسید و به عیوق برشدم»

۶۶ با توجه به ابیات زیر، واژه‌ی «دست» حقیقت است یا مجاز؟ چرا؟
چو گفتمش که دلم را نگاه‌دار چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد
سر و زر و دل و جانم فدای آن محبوب / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد

۶۷ طرفین تشبیه، را در مصراع اول بیت زیر، مشخص کنید.
چو بید بر سر ایمان خویش می‌لرزم / که دل به دست کمان ابرویی است کافرکیش

۶۸ تشبیهی بسازید که «ادات تشبیه» در آن ذکر شده باشد و واژه‌ی «حقیقت» مشبّه آن باشد.

۶۹ در بیت زیر دو بار واژه‌ی «سر» به کار رفته است. کدام یک «حقیقت» و کدام یک «مجاز» است؟
طاقت سر بریدنم باشد / وز حبیبم سر بریدن نیست

۷۰ میان کدام واژه‌ها، ادعای همانند است؟

۷۱ تشبیه موجود در عبارت زیر را، به صورت یک تشبیه «بلیغ اسنادی» درآورید.

«دروغ گفتن، به ضربت لازم ماند که اگر نیز، جراحی درست شود، نشان بماند.»

۷۲ در بیت زیر، تشبیه را بیابید و تعیین کنید که کدام یک از پایه‌های تشبیه حذف شده است.
هیچ شکی نیست که روزی اثری خواهد کرد / تیر آهی که به وقت سحر انداخته‌ایم

۷۳ تشبیه موجود در بیت زیر را، به صورت یک «تشبیه بلیغ اضافی» در آورید.
«در زلف چون کمندش ای دل میبچ، کان جا / سرها بُریده بینی، بی جُرم و بی جنایت»

۷۴ «مفهوم مجازی» واژه‌ی مشخص شده را تعیین کنید.

- ۷۵ «تشبیه بلیغ اضافی» موجود در بیت زیر را، به یک «تشبیه غیر بلیغ» تبدیل کنید.
 «از کیمیای مهر تو زر گشت روی من آری به یمن لطف شما خاک زر شود»
- ۰ با توجه به بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید.
 «لبت تا در لطافت لاله‌ی سیراب را ماند دلم در بی‌قراری چشمه‌ی سیماب را ماند»
- ۷۶ کدام واژه «پیوند شباهت» را میان «طرفین تشبیه» نشان می‌دهد؟
- ۷۷ کدام واژه «پیوند شباهت» را میان «طرفین تشبیه» نشان می‌دهد؟
- ۷۸ تشبیه موجود در مصراع اول را به صورت «تشبیه بلیغ اسنادی» بنویسید.
- ۷۹ تشبیه موجود در مصراع اول را به صورت «تشبیه بلیغ اسنادی» بنویسید.
- ۸۰ کدام واژه «مجاز» است؟ «مفهوم» آن را بنویسید.
- ۸۱ برای فهم یک تشبیه، باید به سراغ کدام پایه‌ی تشبیه رفت؟ چرا؟ این پایه را، در تشبیه موجود در بیت زیر مشخص کنید.
 «نالَم ز دل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همّت من زین بلند جای»
- ۸۲ جمله‌ای بنویسید و در آن واژه‌ی «ماه» را در مفهوم «مجازی» به کار ببرید.
- ۸۳ با توجه به بیت زیر:
 «میان دو کس جنگ چون آتش است سخن چین بدبخت هیزم‌کش است»
 الف) «طرفین تشبیه» را در «مصراع اول» مشخص کنید.
 ب) «نوع تشبیه» موجود در «مصراع دوم» را بنویسید.
- ۰ با توجه به بیت زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.
 زبان خامه ندارد سر بیان فراق وگرنه شرح دهم با تو داستان فراق
- ۸۴ کدام واژه در مفهوم «مجازی» به کار رفته است؟
- ۸۵ کدام واژه در مفهوم «مجازی» به کار رفته است؟
- ۸۶ «قرینه»ی آن کدام است؟
- ۸۷ «قرینه»ی آن کدام است؟

- ۰ با توجه به بیت زیر، به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
این نان و آب و چرخ چو سیل است بی وفا
من ماهی ام، نهنگم، عمانم آرزوست»
- ۸۸ در این بیت، چه نوع «تشبیه بلیغی» دیده می‌شود؟
- ۸۹ در این بیت، چه نوع «تشبیه بلیغی» دیده می‌شود؟
- ۹۰ «وجه شبه» را در «تشبیه غیربلیغ» موجود در بیت، مشخص کنید.
- ۹۱ «وجه شبه» را در «تشبیه غیربلیغ» موجود در بیت، مشخص کنید.
- ۹۲ هر کدام از واژه‌های «آب» و «ماهی» کدام یک از طرفین تشبیه هستند؟
- ۹۳ هر کدام از واژه‌های «آب» و «ماهی» کدام یک از طرفین تشبیه هستند؟
- ۹۴ «تشبیه بلیغ» به کار رفته در بیت زیر را به گونه‌ای به «تشبیه غیربلیغ» تبدیل کنید که همه‌ی پایه‌های تشبیه در آن دیده شود.
«موج‌ها خوابیده‌اند، آرام و رام
طل طوفان از نوا افتاده است»
- ۰ با توجه به بیت زیر، به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.
«رخ گل را که عکس روی یار است
هوا مشاطه، آب آینه‌دار است»
- ۹۵ در این بیت، چه نوع «تشبیه بلیغی» دیده می‌شود؟
- ۹۶ در این بیت، چه نوع «تشبیه بلیغی» دیده می‌شود؟
- ۹۷ واژه‌ی «مشاطه» کدام یک از طرفین تشبیه است؟
- ۹۸ واژه‌ی «مشاطه» کدام یک از طرفین تشبیه است؟
- ۹۹ «مشبه» را در اولین تشبیه موجود در بیت، مشخص کنید.
- ۱۰۰ «مشبه» را در اولین تشبیه موجود در بیت، مشخص کنید.
- ۱۰۱ در مصراع «قطره تویی، بحر تویی، لطف تویی، قهر تویی» کدام پایه‌های تشبیه، حذف شده‌اند؟
- ۱۰۲ در مصراع اول بیت زیر «پایه‌های تشبیه» را مشخص کنید.
«بلم آرام چون قویی، سبکبار
به نرمی بر سر کاروان همی رفت»

۱۰ با توجه به مصراع زیر به ۳ سؤال بعدی پاسخ دهید.

«تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی»

۱۰۳ «تشبیه» کدام است؟

۱۰۴ «تشبیه» کدام است؟

۱۰۵ چه نوع «تشبیهی» است؟

۱۰۶ چه نوع «تشبیهی» است؟

۱۰۷ «مشبه» کدام است؟

۱۰۸ «مشبه» کدام است؟

۱۰۹ در مصراع «صلای یوسف گل شد جهانگیر» وجه شبه کدام است؟

۱۱۰ در مصراع «صلای یوسف گل شد جهانگیر» چه نوع تشبیه بلیغی به کار رفته است؟

۱۰ با توجه به بیت زیر، به ۲ سؤال بعدی پاسخ دهید.

از دیده گر سرشک چو باران چکد رواست
کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر

۱۱۱ مشبه در مصراع اول کدام است؟

۱۱۲ مشبه در مصراع اول کدام است؟

۱۱۳ طرفین تشبیه را در مصراع دوم بیابید.

۱۱۴ طرفین تشبیه را در مصراع دوم بیابید.

۱۱۵ جمله‌ای بنویسید و در آن واژه‌ی «قلم» را در مفهوم مجازی به کار ببرید.

۱۱۶ در بیت: روز چو شمعی به شب، زود رو و سرفراز

الف) چند تشبیه دیده می‌شود؟

شب چو چراغی به روز، کاسته و نیم تاب
ب) وجه شبه در تشبیه اول کدام است؟

ج) مشبه به در تشبیه دوم کدام است؟

د) «روز» کدام یک از ارکان تشبیه است؟

۱۱۷ در کدام یک از موارد داده شده «سر» در معنی حقیقی و در کدام معنی مجازی به کار رفته است؟

الف) سر ما نداری سر خویش گیر
ب) هر سو دو صد ببریده سر در بحر خون زان کرّ و فر

- ۱۱۸) در هر یک از ابیات زیر مجاز و قرینه‌های مجازی را مشخص کنید.
 الف) جهان انجمن شد بر تخت اوی
 ب) برآشفست ایران و برخاست گرد
 فرو مانده از فره و بخت اوی
 همی هر کسی کرد ساز نبرد
- ۱۱۹) در بیت زیر تشبیه بلیغ را مشخص کنید و مشبّه و مشبّه‌به آن را پیدا کنید.
 گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما
 در این سیلاب غم دسته گلی شاداب را ماند
- ۱۲۰) در بیت زیر یک «تشبیه بلیغ» بیابید و بنویسید «مشبّه» و «مشبّه‌به» آن کدام است؟
 دوش گفتم که کند لعل لبش چاره‌ی من
 هاتف غیب نوا داد که آری بکند
- ۱۲۱) با توجه به بیت زیر «مشبّه‌به» را در مصراع اول و «وجه شبه» را در مصراع‌های اول و دوم مشخص کنید.
 گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم
 ورت ز دست نیاید چو سرو باش آزاد
- ۱۲۲) در عبارت روبرو کدام پایه‌ی تشبیه حذف شده است؟ «وزرا بر مثال اطبّانند.»
- ۱۲۳) در بیت زیر پیمانه «مجاز» از چیست؟ «قرینه» کدام است؟
 چو آشامیدم این پیمانه را پاک
 در افتادم ز مستی بر سر خاک
- ۱۲۴) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید:
 گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما
 الف) تشبیه بلیغ کدام است؟
 در این سیلاب غم دسته گلی شاداب را ماند
 ب) چه نوع تشبیه بلیغی دیده می‌شود؟
- ۱۲۵) در عبارت «جان تو مرغی است نامش نفس» چه رکن یا ارکانی از تشبیه حذف شده است؟
- ۱۲۶) در بیت زیر کدام یک از واژه‌های مشخص شده در معنی مجازی و کدام در معنی حقیقی به کار رفته است؟
 «چو آشامیدم این پیمانه را پاک»
 در افتادم ز مستی بر سر خاک»
- ۱۲۷) الف) یک تشبیه بلیغ در مصراع اول بیابید:
 ب) نوع آن را مشخص کنید:
 ج) «مشبّه‌به» آن کدام است؟
 دست از مس وجود چون مردان ره بشوی
 تا کیمیای عشق بیابئی و زر شوی
- ۱۲۸) هر یک از واژه‌های مشخص شده در ابیات و عبارات زیر، «مجاز» از چیست؟
 الف) به یاد روی شیرین بیت می‌گفت
 ب) آفرین جان آفرین پاک را
 پ) دیدم که نفسم در نمی‌گیرد و آتشم در هیزم تر اثر نمی‌کند.
 چو آتش تیشه میزد، کوه می‌سفت
 آن که جان بخشید و ایمان خاک را

۱۲۹) با توجه به عبارت زیر به سوالات داده شده، پاسخ دهید:

«دایه‌ی ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد.»
الف) در عبارات بالا چه نوع تشبیه بلیغی دیده می‌شود؟
ب) «مشبّه‌به» در تشبیه اول کدام است؟
پ) واژه‌ی «زمین» کدام یک از پایه‌های تشبیه است؟

۱۳۰) در میان مجازهای زیر، استعاره‌ها را مشخص کنید.

گل‌برگ را ز سنبل مشکین نقاب کن
یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن

«حافظ»

عالم از شور و شر عشق خیر هیچ نداشت
فتنه‌انگیز جهان نرگس جادوی تو بود

«حافظ»

هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای
من در میان جمع و دلم جای دیگر است

«سعدی»

زبان خامه ندارد سر بیان فراق
وگرنه شرح دهم با تو داستان فراق

«حافظ»

الا ای باد شبگیری بگو آن ماه مجلس را
تو آزادی و خلقی در غم رویت گرفتاران

«سعدی»

ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد
دل رمیده‌ی ما را انیس و مونس شد

«حافظ»

دفتر فکرت بشوی، گفته‌ی سعدی بگوی
دامن گوهر بیار بر ستر مجلس بیار

«سعدی»

۱۳۱) در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.

کار پاکان را قیاس از خود مگیر
گرچه ماند در نبشتن شیر و شیر

«مولوی»

۱۳۲) در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.

از تو به که نالم که دگر داور نیست
وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست

«سعدی»

۱۳۳) در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.

جو آشامیدم این پیمان را پاک
در افتادم زمستی بر سر خاک

«گلشن راز»

۱۳۴) در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.

آفرین جان آفرین پاک را
آن که جان بخشید و ایمان خاک را

«عطار»

۱۳۵ در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.
ما را سری است با تو که گر خلق روزگار دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم

«سعدی»

۱۳۶ در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.
اگر به زلف دراز تو، دست ما نرسد گناهِ بختِ پریشان و دست کوتاه ماست

«حافظ»

۱۳۷ در بیت زیر، واژه‌هایی را مشخص کرده‌ایم. کدام واژه حقیقت و کدام مجاز است؟ در هر مجاز، قرینه را نشان دهید.
برو هر چه می‌بایدت پیش‌گیر سر ما نداری، سر خویش گیر

«سعدی»

۱۳۸ شبی مهتابی را توصیف کنید و در توصیف خود، پنج تشبیه همانند مثال‌های درس بیاورید.

۱۳۹ تشبیهاتی بلیغ (اضافی و غیراضافی) بسازید که واژه‌های زیر مشبه آن‌ها باشد.
دانش، تعلیم، دوستی

۱۴۰ در بیت زیر، یک تشبیه بلیغ اضافی به کار رفته است. آن را بیابید و به گونه‌ای بازنویسی کنید که همه‌ی پایه‌های تشبیه در آن دیده شود. یک تشبیه غیر بلیغ نیز در بیت دیده می‌شود. کدام پایه‌ی آن حذف شده است؟ آن را به صورت تشبیه بلیغ اضافی و غیراضافی درآورید.

گذشت روزگاران بین که دوران شباب ما در این سیلاب غم، دسته‌ی گلی شاداب را ماند
«شهریار»

۱۴۱ در بیت زیر، تشبیه را بیابید و تعیین کنید که کدام یک از پایه‌های تشبیه حذف شده است.
قطره‌تویی، بحر تویی، لطف‌تویی، قهر تویی قند تویی، زهر تویی، بیش میازار مرا
«مولوی»

۱۴۲ در جمله‌ی زیر، تشبیه را بیابید و تعیین کنید که کدام یک از پایه‌های تشبیه حذف شده است.
«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده و دایه‌ی ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بیورده.»
«سعدی»

۱۴۳ در بیت زیر، تشبیه را بیابید و تعیین کنید که کدام یک از پایه‌های تشبیه حذف شده است.
در شجاعت شیر ربا نیستی در مروّت خود که داند کیستی؟
«مولوی»

۱۴۴ در بیت زیر، تشبیه را بیابید و تعیین کنید که کدام یک از پایه‌های تشبیه حذف شده است.
شبی چون شبّه، روی شسته به قیر نه بهرام پیدا نه کیوان نه تیر
«فردوسی»

۱۴۵ درختی را در کویر به اختصار وصف کنید و در توصیف خود سه تشبیه را به کار ببرید.

۱۴۶ با هر یک از مشبّه‌به‌های زیر یک تشبیه بسازید.

دریا، آینه روشن، گل سرخ

۱۴۷ واژه‌ها و ترکیبات زیر، طرفین تشبیه‌اند. برای هر مشبّه، مشبّه‌به مناسب انتخاب کنید.

حسود، زندگی، علم، سخن سودمند، باران بهاری، رودخانه، بیمار، چراغ

۱۴۸ در بیت زیر پایه‌های تشبیه را معین کنید.

تو هم چون گل ز خندیدن لب‌ت با هم نمی‌آید

روا داری که من بلبل، چو بوتیمار بنشینم

«سعدی»

۱۴۹ در بیت زیر پایه‌های تشبیه را معین کنید.

گرت زد دست بر آید چو نخل باش کریم

ورت به دست نیاید چو سرو باش آزاد

«سعدی»

۱۵۰ منظومه‌ی «موش و گربه»ی عیب‌داز از نظر زبان و بیان چگونه اثری است؟

۱ دست: مجاز
گره گشون از کار: قرینه مجاز

۲ نگین: انگشتر
در: کلون در

۳ سپینه: (معنای حقیقی: عضوی از بدن انسان؛ معنای مجازی: وجود عاشق، قلب عاشق و صاحب درد، قلب انسان آگاه)

۴ سر: (معنای حقیقی: عضوی از بدن انسان؛ معنای مجازی: خیال، تصمیم، اندیشه، فکر)

۵ چرخ: (معنای حقیقی: وسیله‌ای مدور که می‌گردد؛ معنای مجازی: فلک، روزگار، آسمان، تقدیر)

۶ شعر در قالب غزلی از سبک عراقی است و زبان لطیفی دارد، شاعر سعی کرده با تصویرسازی، احساسات عاشقانه خود را بیان نماید: خون: کنایه از اشک خونین خود را در مصراع دوم بیت نخست، به گل باغ آشنایی نیز تشبیه کرده است. در دل همین ترکیب، یک تشبیه فشرده دیگر وجود دارد: باغ آشنایی. این تشبیه، بلیغ (فشرده) است. در بیت دوم، تشبیه دیگری به کار رفته است: گلستان چشم؛ این تشبیه نیز فشرده (بلیغ) اضافی است. در همین بیت، چشم در مصراع دوم، کارکرد استعاری پیدا کرده است. در بیت آخر یک استعاره و یک مجاز برجسته وجود دارد: سر (خیال، تصمیم)؛ در مصراع دوم استعاره‌ای در قالب تشخیص به کار رفته است: شنیده‌ام ز گل‌ها ...؛ در همین بیت شنیدن بو، نوعی حس آمیزی است، زیرا بو شنیدنی نیست؛ گهگاه تناسب وازگانی نیز دیده می‌شود: گل و گلشن، گلستان و در؛ کاربرد تمامی آرایه‌های به کار رفته، تأییدکننده یکی از بارزترین ویژگی‌های شعر سبک عراقی است؛ شعری که توجه فوق‌العاده به آرایه‌های ادبی دارد.

۷ شعر بازگو کننده افکار و اندیشه‌های عارفانه عراقی، شاعر معروف قرن هفتم است. وی از جمله عرفای این قرن به‌شمار می‌آید و آثار عرفانی‌اش در دو حوزه غنایی و تعلیمی معروفند. در این غزل نیز، میل و نیاز به وصل حق، عارف را به راز و نیاز عاشقانه واداشته است. همچنین، مفاهیم مندرج در شعر، نشان‌دهنده اهمیت دادن شعرا سبک عراقی به پالایش روح و روان داد: او برای وصل باید اشک بریزد و هجران را تاب بیاورد، زیرا این هجران لازمه رسیدن به وصل است: چه کنم که هست این‌ها ...

پایه‌های آوایی				خوشه‌های هجایی
تُ بَش تِی بان	کِ دا رَد چُن	رَ اَم مَت را	چِ غَم دِی وا	
ح کَش تِی بان	کِ با شَد نو	چِ بَح ران را	چِ با کَز مُو	
--- U	--- U	--- U	--- U	

پایه‌های آوایی	تان گَر دی	بی خَ بَر آز	چِس مُ جان
وزن‌واژه	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعِلن
	بِ گِی تِی هَر	بِی زِ جانان	بِک زَمان
	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعِلن

۹

پایه‌های آوایی	بِ گِی تِی هَر	کُ جا دَر دِ	دِ لِی بود
وزن‌واژه	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعِلن
	بِ هَم گَر دَن	دُ عِش قَش نا	م گَر دند
	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعِلن

۱۰

نمونه	وزن‌واژه	خوشه هجایی
کیوتر	فعلون	--U
می‌نویشم	فاعلاتن	--U-
دریادلان	مستفعلن	-U--
نمی‌دانم	مفاعیلن	---U
دری بگشا	مفاعیلن	---U
بامدادی	فاعلاتن	--U-
بادبان	مفتعلن	-UU-
کجایی	فعلون	--U

۱۱

اَکَر جَن	مِ خا هِی	یُ خُون رِی	خ تَن
-----------	-----------	-------------	-------

۱۲

بَ رِین گو	نِ سَخ تِی	بَ را وی	خ تَن
------------	------------	----------	-------

این نثر ساده و به دور از تکلف است و در حوزه ادبیات غنایی است. مضمون نوشته، عرفانی و از فضایل انسان کامل است. میل به وصال حق عارف را به پند دینی و عرفانی واداشته است. مفاهیم مندرج در متن نشان از اهمیت پالایش روح از دیدگاه نویسندگان سبک عراقی دارد.

۱۳

ویژگی فکری: در بیت اول نوعی انتقاد، فریادخواهی و شکایت وجود دارد. این شکایت متأثر از شرایط ناهنجار اجتماعی زمان شاعر است. در بیت دوم نیز به مخاطب هشدار می‌دهد مراقب عملکرد خود باشد، زیرا نتیجه هر عملی بیش از همه، گریبان خود شخص را خواهد گرفت.

۱۴

تشبیهات: آب دیده مظلوم مانند آتش است. (اشک دیده مظلوم: مشبه، آتش: مشبه به ← تشبیه فشرده) / تو چو شمعی هراسان باش. (تو: مشبه، شمع: مشبه به، چو: ادات تشبیه، هراسان، وجه شبه)

۱۵ در شعر فردوسی، زبان قدیمی است و نشانه‌های آن در واژگانی چون ایدر، شادان‌دل، برآویختن، سخت (در معنای بلند و رسا)، رزمگه، ... دیده می‌شود. جابه‌جایی اجزای جمله در شعر فردوسی بیشتر است و در غزل حافظ کمتر؛ جملات به‌کار رفته در شعر فردوسی کوتاه‌ترند؛ در شعر فردوسی بین صفت و موصوف فاصله افتاده است: سوار آورم زابلی؛ واژگان به‌کار رفته در شعر فردوسی، سخت و خشن‌اند (سوار، رزمگه، خنجر، جنگ، خون ریختن)، در حالی که واژگان غزل حافظ لطیف و نرمند (شعر تر، خاطر، حزین، نگین، انگشتری، خیر، حسود، خیال‌انگیز)؛ در شعر حافظ ترکیب‌های نو و تازه دیده می‌شود: کلک خیال‌انگیز، صد ملک سلیمان، انگشتری زنهار، ...

۱۶ به دلیل علاقه فراوان فرمانروایان مغولی به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان.

۱۷		مصرع نخست									
با	نگ	زَد	یا	رَش	کِ	بَر	دَر	کِی	س	تان	
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	
مصرع دوم		ت	بَر	دَر	هَم	تُ	یِ	اِی	مِه	ز(ر)	بان
-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-

۱۸ شعر بیان تمثیلی دارد؛ قالب شعر مثنوی و قافیه‌های آن در هر بیت، جداگانه است؛ در بیت تناسب‌های واژگانی رعایت شده است: هجر و فراق، پخته و سوخته؛ با توجه به این که شعر مثنوی عرفانی است، کمتر با لفظ پردازی و آرایه‌های ادبی همراه شده است.

۱۹ با توجه به این که شعر مربوط به قرن هفتم است، نشانه‌های گرایش به عرفان و تصوف در آن پیداست. موضوع اصلی شعر، نفی خودبینی و خودستایی است. این مفهوم از محورهای ترین مباحث و تعالیم عرفانی است. شعر سبک عراقی نیز تمایل زیادی به ترویج و توصیه اخلاق، حکمت و خودشناسی دارد. از طرفی، شرط رسیدن به مقام خودشناسی، ترک خویشتن و تحمل ریاضت و سختی است. همان توصیه‌ای که یار (شیخ، محبوب) به مرید خود دارد.

۲۰ نمودی - مانستی

۲۱ مشبه (عشق) + مشبه‌به (جام)

۲۲ مشبه: برف

مشبه‌به: پرافشان پری‌های هزار افسانه

۲۳ ایستادن در برابر چشمان (طرفین تشبیه نفس و دیوار هستند) / نفس در مصرع اول نیز یک بار به ابری تاریک تشبیه شده است که وجه‌شبهه در آن تاریک بودن است.

۲۴ به‌آرامی به هر سو پخش گشتن (صدا و بوی گل طرفین تشبیه هستند).

۲۵ تعداد تشبیه: سه

نوع تشبیه: فشرده

پایه‌ها (ارکان): مشبه: عشق - جان - عشق / مشبه‌به: بلا - شهید - کربلا

۲۶		مَ را گَه گَه	بِ دَر دی یا	د می کُن
کِ دَر دَت مَر	هَ مِ جان می	نَ ما یَد		

هَر كَ سِ رَا	سِ رَتِي بِن	هَ ا دِ اَم	۲۷
هَر كَ سِ رَا	اِ ص طِ لَ ا حِ	دَا دِ اَم	

بَا رَا نِ اَش	كَم مِ دَوَد	وَر اَب رَ مَ ا	تَش مِ جَ هَد	۲۸
بَا بُوخ تِ گَان	گُو بِن اَسُ خُن	سُو زَش نَ بَا	شَد خَا م رَا	

اِي خُش مُ نَا	دِي هَا يِ تُو	دَر بَا غِ شَا	دِي هَا يِ تُو	۲۹
بَر جَا يِ نَان	شَا دِي خُ رَد	جَا نِي كِ شُد	مِه مَان تُو	

۳۰ ویران شدن بناها و آبادانی‌ها، تباه شدن بنیان فرهنگ و اخلاق، یأس و سرخوردگی شاعران و نویسندگان، تکیه بر عواطف انسانی و ترویج روحیه تسامح و تساهل.

۳۱ اثر در این دوره به دو جریان عمده گرایش پیدا کرد؛ یکی «ساده‌نویسی» در آثاری مثل طبقات ناصری و مرصادالعباد و دیگر «پیچیده‌نویسی» که محتوایشان عمدتاً تاریخ حاکمان وقت بود. از نمونه‌های آن می‌توان به تاریخ وصاف و تاریخ جهانگشای جوینی اشاره کرد.

پایه‌های آوایی	هَم چُ كِ تَا	بِ يَسْتِ جَ هَان	جَا مَ عَ اَح	كَا مَ نَ هَان	۳۲
	جَا نِ تُو سِر	دَف تِ رَا ن	فَهْم كُ نِين	مَس اِلِ رَا	
وزن واژه	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	
خوشه‌های هجایی	- UU -	- UU -	- UU -	- UU -	

پایه‌های آوایی	اِي كِ گُف تِي	دِي دِ اَز دِي	دَا رِ بَتِ رُو	يَا نِ بِ دُو ز	۳۳
	هَر چِ گُو يِي	چَا رِ دَا نِم	كِر دِ جَز تَق	دِير رَا	
وزن واژه	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعِلن	
خوشه‌های هجایی	- - U -	- - U -	- - U -	- U -	

پایه‌های آوایی	حَ دِي ثِ عَش	قِ جَا نَانِ گُف	تَ نِي نِي سْت	۳۴
	وَ گَرِ گُو يِي	كَ سِي هَم دِر	دِ بَا يِد	
وزن واژه	مفاعيلن	مفاعيلن	فعولن	
خوشه‌های هجایی	- - - U	- - - U	- - U	

پایه‌های آوایی	اِ گَرِ رِف	تُ اَثَا	رِ خِي رِش	نُ مَانِد	۳۵
	نُ شَا يِد	پَ سَز مَر	گِ شَل حَم	دِ خَانِد	
خوشه‌های هجایی	- - U	- - U	- - U	- U	

پایه‌های آوایی	رو زی ک در	جام شَ فق	مُل کرد خُر	شید
	بر خشک چو	بِ نی زِها	گل کرد خُر	شید
وزن واژه	مستفعلن	مستفعلن	مستفعلن	فع

۳۶

پایه‌های آوایی	چ را چُن لا	لِ خونین دل	نَ با شم
	کِ با ما نر	گِ سِ او سر	گِ ران کرد
وزن واژه	مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

۳۷

۳۸ به ترتیب از امیرعلی شیرنویسی و ظهیرالدین بابر - به زبان ترکی

۳۹ کتاب ظفرنامه‌ی شامی

۴۰ بعد از حمله‌ی مغول و خدشه‌دار شدن غرور و احساسات ملی ایرانیان، نیاز داشتن به سخنان آرام‌بخش و توجه به امور اخروی بیشتر می‌شود و هم‌چنین باعث رواج بیش‌تر تصوف می‌گردد.

۴۱ نادرست - در دوره‌ی سبک عراقی قصیده از رونق افتاد.

۴۲ عبارت الف - در عبارت دوم به یکی از ویژگی‌های ادبی سبک عراقی اشاره شده است.

سع دی فَا غا	نَز دس تِ ما	لایقُ نَ بو	دِی بی وَ فا
ط ا ق ت نِ می	آ ر م جَ فا	کا ز ز فَا غا	نم می زَ ود

۴۳

بر گشت یا	رِ سر کِ شم	بگ داشت عی	شِ ناخُ شم
چُن مج مِ ری	پُر آ تِ شم	کز سر دُ خا	نم می زَ ود

۴۴

مح مل بِ دا	رِی سا رِ وان	تُن دی مِ کن	با کارِ وان
کز عش قِ آن	سر وِ زَ وان	گو یی زَ وا	نم می زَ ود

۴۵

۴۶ ای م سل ما نان م را در عشق آن بت غمی ز تست
عشق با زی نیست کاین خُد جی ر تن در جی ز تست

۴۷ جلال‌الدین دوانی - موضوعش اصول اخلاقی است.

۴۸ در عهد آنان، علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز به همان اسلوب ساده رواج یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت و کسانی مانند جامی و دولت‌شاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند، هرچند این رونق، بنیادی نبود و کتاب‌های تحقیقی این دوره عمدتاً سطحی و ادبیات دوره نیز تقلیدی و فاقد نوآوری بود.

۴۹ فخرالدین عراقی - او در هر فصل این مثنوی به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و سخن را با تمثیل و حکایت به پایان رسانده است.

۵۰ شعر این عصر، نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق انسانی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند. در نتیجه قصیده که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کم‌رنگ شد و غزل که زبان دل و عشق بود، گسترش یافت.

۵۱ مغولان در اوایل قرن هفتم به نواحی مرزی ایران حمله کردند و بعد به تدریج بر نواحی دیگر هم چیرگی یافتند و به نظام اقتصادی، کشاورزی و فرهنگی ایران آسیب های عمده ای رساندند. خراسان که کانون فرهنگی ایران بود، ویران شد و بسیاری از مدارس، که مهد علم و فرهنگ بودند، از بین رفتند و بزرگانی چون نجم الدین گبری و فریدالدین عطار نیشابوری در یورش ویرانگر مغول، کشته شدند.

۵۲ سبک عراقی

۵۳ ایران (۰/۲۵) محلیه یا کلیه (۰/۲۵) برآشفت (۰/۲۵) صفحه ۸۲

۵۴ الف) تشبیه بلیغ اضافی (۰/۲۵) ب) تشبیه بلیغ غیراضافی (اسنادی) (۰/۲۵) صفحه ۶۰

۵۵ الف) تحمل کردن (۰/۲۵) ب) خاک (۰/۲۵) صفحه ۵۵

۵۶ الف) استعاره و مجاز است (۰/۲۵) زیرا علاقه ای این مجاز شباهت است. (۰/۲۵)

۵۷ مجاز از شعر (۰/۲۵)

۵۸ دشت (۰/۲۵)

۵۹ هر دو مشبه به هستند. (۰/۵)

۶۰ تیر = مشبه به (۰/۲۵)، آه = مشبه (۰/۲۵)

۶۱ الف) دانا (۰/۲۵) ب) وجه شبه (۰/۲۵)

۶۲ اضافی (اضافه ای تشبیهی) (۰/۲۵)، عشق مثل آتش سوزان است. (۰/۵)

۶۳ گویی (۰/۲۵)

۶۴ درخشش و روشنایی (۰/۲۵) در دل تاریکی (۰/۲۵)

۶۵ مشبه (۰/۲۵)، مشبه به (۰/۲۵) (یا طرفین تشبیه (۰/۵))

مشبه: من (یا شناسه «م» در فعل بدم) (۰/۲۵)، مشبه به: شبم (۰/۲۵)

۶۶ مجاز. چون در مفهوم قدرت یا اختیار به کار رفته است.

۶۷ مشبه: «م» (یا من) مشبه به: بید

۶۸ «حقیقت مانند کیمیاست.» (یا هر مثال درست دیگر) (۰/۵)

۶۹ سر در مصراع اول: حقیقت (۰/۲۵) سر در مصراع دوم: مجاز (۰/۲۵)

۷۰ «عشق» (۰/۲۵) و «آتش» (۰/۲۵)

۷۱ دروغ گفتن، ضربت لازم است. (۰/۵)

مشبه مشبه به

۷۲ تیر آه: آه ← مشبه / تیر ← مشبه به / ادات تشبیه و وجه شبه حذف شده است.

۷۳ کمند زلف (۰/۵)

۷۴ معشوق (محبوب، یار) (۰/۲۵)

- ۷۵ مهر تو مثل کیمیا ارزشمند است. (یا مهر تو مثل کیمیا است). (۰/۵)
- ۷۶ ماند (۰/۲۵)
- ۷۷ ماند (۰/۲۵)
- ۷۸ لبت لاله‌ی سیراب است. (۰/۵)
- ۷۹ لبت لاله‌ی سیراب است. (۰/۵)
- ۸۰ ایرن (۰/۲۵)، مردم ایران (ایرانیان) (۰/۲۵)
- ۸۱ مشبه به (۰/۲۵)، زیرا وجه شبه از آن، استنباط می‌شود. (۰/۲۵)، نای (۰/۲۵)
- ۸۲ ماه دشت لاله‌ها را روشن کرده بود. (یا هر پاسخ درست و مناسب دیگر) (۰/۵)
- ۸۳ الف) مشبه: جنگ (۰/۲۵)
ب) بلیغ اسنادی (یا بلیغ) (۰/۲۵)
مشبهه: آتش (۰/۲۵)
- ۸۴ سر (۰/۲۵)
- ۸۵ سر (۰/۲۵)
- ۸۶ «مضاف بودن سر» با «بیان» قرینه است. (۰/۲۵)
- ۸۷ «مضاف بودن سر» با «بیان» قرینه است. (۰/۲۵)
- ۸۸ تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵)
- ۸۹ تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵)
- ۹۰ بی‌وفا (۰/۲۵)
- ۹۱ بی‌وفا (۰/۲۵)
- ۹۲ آب ← مشبه (۰/۲۵) ماهی ← مشبهه (۰/۲۵)
- ۹۳ آب ← مشبه (۰/۲۵) ماهی ← مشبهه (۰/۲۵)
- ۹۴ طوفان مثل طبل پرسدا است.
مشبه ادات مشبهه وجه شبه تشبیه
- ۹۵ تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵)
- ۹۶ تشبیه بلیغ اسنادی (۰/۲۵)
- ۹۷ مشبهه (۰/۲۵)
- ۹۸ مشبهه (۰/۲۵)
- ۹۹ رخ گل (۰/۲۵)
- ۱۰۰ رخ گل (۰/۲۵)

- ۱۰۱ ادات تشبیه (۰/۲۵) وجه شبه (۰/۲۵)
- ۱۰۲ مشبه: بلم (۰/۲۵) مشبه به: قو (۰/۲۵) وجه شبه: آرام (۰/۲۵) ادات تشبیه: چون (۰/۲۵)
- ۱۰۳ کیمیای عشق (۰/۲۵)
- ۱۰۴ کیمیای عشق (۰/۲۵)
- ۱۰۵ تشبیه بلیغ (۰/۲۵)
- ۱۰۶ تشبیه بلیغ (۰/۲۵)
- ۱۰۷ عشق (۰/۲۵)
- ۱۰۸ عشق (۰/۲۵)
- ۱۰۹ زیبایی (۰/۲۵)
- ۱۱۰ اضافی (۰/۲۵)
- ۱۱۱ سرشک (۰/۲۵)
- ۱۱۲ سرشک (۰/۲۵)
- ۱۱۳ مشبه: روزگار عمر (۰/۲۵) مشبه به: برق (۰/۲۵)
- ۱۱۴ مشبه: روزگار عمر (۰/۲۵) مشبه به: برق (۰/۲۵)
- ۱۱۵ دهنخدا قلم خوبی داشت. (یا هر پاسخ دیگر)
- ۱۱۶ الف) دو تشبیه ب) زودرو، سرفراز ج) چراغ د) مشبه
- ۱۱۷ الف) مجازی ب) حقیقی
- ۱۱۸ الف) جهان مجاز از مردم و قرینه‌ی آن «انجمن شد» ب) ایران مجاز از مردم و قرینه‌ی آن «برآشفت»
- ۱۱۹ سیلاب غم، غم به سیلاب تشبیه شده است.
- ۱۲۰ لعل لب / لب = مشبه، لعل = مشبه به
- ۱۲۱ مشبه به مصراع اول = نخل، وجه شبه = کریم باش / مصراع دوم = آزاد باش
- ۱۲۲ وجه شبه
- ۱۲۳ مجاز: شراب قرینه: آشامیدم
- ۱۲۴ الف) سیلاب غم ب) تشبیه بلیغ اضافی
- ۱۲۵ وجه شبه و ادات تشبیه
- ۱۲۶ پیمانانه: مجاز خاک: حقیقت
- ۱۲۷ الف) مس وجود ب) تشبیه بلیغ اضافی ج) مس
- ۱۲۸ الف) شعر ب) انسان پ) سخن

۱۲۹ الف) اضافی ب) دایه پ) مشبه

۱۳۰ گل برگ استعاره برای چهره‌ی زیبا/ سنبل مشکین: استعاره برای گیسوان سیاه و معطر
 نرگس جادو: استعاره برای چشم فتنه انگیز
 دلم: استعاره مکنیه و از نوع تشخیص
 سر: مجاز (قصد)
 ماه مجلس: استعاره‌ی مصرحه (یار)
 ستاره‌ای: استعاره‌ی مصرحه (یار)
 ماه مجلس: استعاره‌ی مصرحه
 مجلس: مجاز

۱۳۱ هر دو حقیقت

۱۳۲ هر دو مجاز - قرینه، معنی بیت است و این که آن چه سبب تمایز کسی بر دیگران می‌شود، قدرت و توانایی است، نه بلندتر بودن است.

۱۳۳ پیمانہ (مجاز) - قرینه (آشامیدن) زیرا آن چه آشامیده می‌شود و مست می‌کند، خود پیمانہ نیست. خاک حقیقی است.

۱۳۴ مجاز - قرینه، بخشیدن جان و ایمان است.

۱۳۵ سری: مجاز سر: حقیقت سریم: مجاز

۱۳۶ هر دو مجاز است - قرینه، این است که معمولاً انگشتان که بخشی از دست است با زلف تماس پیدا می‌کند نه همه‌ی دست.

۱۳۷ هر دو مجاز - قرینه و نشانه‌ی معنی مجازی (بر) این است که کسی نمی‌تواند سر دیگری را داشته باشد و از معنی مصراع اول نیز دریافت می‌شود که سر خود را با دست گرفتن منظور نیست.

۱۳۸ مهتاب در آسمان چون شمعی می‌درخشد. ستارگان چشمک‌زن مانند غریبه‌ای به انسان‌های در خواب رفته می‌نگرند. سایه‌ها همچون اشباحی به چشم می‌خورند. صدای جغد، صدای افسانه‌ها را می‌ماند. گاهی ابرها چون حجابی صورت ماه را می‌پوشانند.

۱۳۹ گنج دانش - دانش گنج است.

گوهر تعلیم - تعلیم گوهر است.

درخت دوستی - دوستی درخت است.

۱۴۰ تشبیه بلیغ اضافی ← سیلاب غم ← غم مانند سیلاب زیاد و ویرانگر است.

تشبیه غیر بلیغ ← دوران شباب ما دسته‌ی گلی شاداب را ماند. ← وجه شبه محذوف است ← گل دوران
 ← دوران شباب، دسته گلی است.

۱۴۱ مشبه‌ها ← تو

ادات تشبیه‌ها ← محذوف

۱۴۲ مشبه ← باد صبا مشبه‌به ← فراش

مشبه ← ابر بهاری مشبه‌به ← دایه

مشبه ← نبات مشبه‌به ← بنات

مشبه ← زمین مشبه‌به ← مهد

مشبه‌به‌ها ← قطره - بحر - لطف - قهر - قند - زهر

وجه شبه‌ها ← محذوف

ادات ← محذوف

وجه شبه ← بگسترده

وجه شبه ← پرورد

وجه شبه ← محذوف

وجه شبه ← محذوف

۱۴۳) مشبه ← محذوف مشبه به ← شیر ربانی ادات ← محذوف وجه شبه ← شجاعت

مشبه ← محذوف مشبه به ← که (کیستی) ادات ← محذوف وجه شبه ← مروت

۱۴۴) مشبه ← شب مشبه به ← شبه ادات ← چون وجه شبه ← محذوف

۱۴۵) گز و تاق درختی کویری است. بی‌نیاز از آب و خاک و بی‌چشم‌داشت نوازشی و ستایشی. مانند انسان‌هایی شجاع و مقاوم و همچون عارفی بی‌نیاز و به سان پرنده‌ای مهاجر و غریب.

۱۴۶) دریا ← دشت آینه روشن ← ماه گل سرخ ← محبوب

۱۴۷) حسود ← دیگ سخن سودمند ← درخت بیمار ← عاشق

زندگی ← رود باران بهاری ← مروارید چراغ ← خورشید

علم ← نور رودخانه ← روزگار

۱۴۸) مشبه ← تو مشبه به ← گل ادات تشبیه ← هم‌چون

وجه شبه ← ز خندیدن لب‌ت با هم نمی‌آید

۱۴۹) مشبه ← تو (محذوف) مشبه به ← نخل ادات تشبیه ← چو وجه شبه ← کریم

مشبه ← تو (محذوف) مشبه به ← سرو ادات تشبیه ← چو وجه شبه ← آزاد

۱۵۰) مهم‌ترین اثر منظوم عییدزاکانی است که در آن وضع جامعه و دو طبقه‌ی حاکمان و قاضیان در حکایتی تمثیلی و به زبان طنز بیان شده است.